

אסטרטגיית יציאה: מתווה לחזרה מדורגת לעבודה

ניתוח כלכלי-בריאותי

חברי הצוות

מכון גרטנר (מכון לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות)

צוות תרחישים ומודלים

צט"מ, משרד הבריאות

אגף התקציבים, משרד האוצר

אגף הכלכלנית הראשית, משרד האוצר

בנק ישראל

המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראש הממשלה

משרד הכלכלה

ד"ר אורן סתר

רקע

כחלק מההיערכות ליציאה מהסגר והפחתת המגבלות, הוקם צוות בהשתתפות משרד האוצר, בנק ישראל, המועצה הלאומית לכלכלה, משרד הכלכלה, מכון גרטנר (מכון לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות), צוות תרחישים ומודלים וצוות צט"מ במשרד הבריאות. כחלק מעבודתו בחן הצוות את המשמעויות הכלכליות והחברתיות של המשך הסגר, בדגש על המשמעויות הכלכליות של הפעילות המצומצמת במקומות העבודה השונים, המשמעויות הבריאותיות של חזרה מדורגת לפי אופי העבודה וכן את חשיבותן של מערכת החינוך והתחבורה הציבורית לפעילות מקומות העבודה. במסגרת עבודה זו מציע הצוות אופטימיזציה כלכלית-בריאותית לתהליך השחרור המדורג מהסגר.

עבודת הצוות התמקדה בחיבור הכלכלי-בריאותי ובאסטרטגיית הטווח הקצר ובהתאם התעלמה מהצעדים התומכים ביציאה מהסגר בתחום הבריאות (בדיקות, בידודים וכדומה) לרבות ובהיערכות הנדרשת ליישומם, וכן מהטווח הבינוני-ארוך.

הסגר מהווה נטל כלכלי חסר תקדים על המשק הישראלי

כבר עתה מגבלות התנועה בישראל, ברגש על המגבלות על פעילות מקומות העבודה, צפויות להביא את מדינת ישראל לצמיחה השלילית ביותר בתולדותיה. השבחה של 5 שבועות צפויה להביא לפגיעה כוללת בתוצר בהיקף של כ-6% ולגרעון תקציבי של כ-9% תוצר. במקביל עומד מספרם של דורשי העבודה על יותר ממיליון (25%) וההערכה היא שיותר מ-400,000 מתוכם יישארו מובטלים גם לאחר תום הסגר, אם הסגר ייפתח באופן מהיר. כמו כן, כלכלני בנק ישראל, משרד האוצר וקרן המטבע הבינלאומית מעריכים כי ככל שהשבחה תתמשך ותתרחב כך יגדל הנזק ארוך הטווח שייגרם למשק הישראלי, וייפגע קצב ההתאוששות לאחר הסרת המגבלות. הסיבה לכך היא מעבר לסף מסוים של הפסקת פעילות הסיכון שהחברות שנפגעות מהמגבלות יקרוסו פיננסית, או יחליטו להפסיק את פעילותן, גדל באופן חד ובמצב כזה האצת הפעילות במשק תתעכב בשל הצורך ליצור מחדש קשרי עובד-מעביד, לבסס התקשרויות חוזיות ולרכוש או להשמיש ציוד. לצד אלה יידרש טיפול בהתחייבויות הפיננסיות שלא יכובדו. משום כך, הימשכות הסגר מקרבת את ישראל לנקודת אל חזור מבחינת ההשפעה הכלכלית לטווח ארוך של המשבר על הכלכלה.

הפגיעה המקרו כלכלית מתבטאת גם בפגיעה מוחשית בפעילות העסקית בישראל; על פי סקר שנערך בלמ"ס בתאריך 31.3.2020, 42% מהעסקים חוו בשבועות האחרונים ירידה של מעל 50% בהכנסות ועיקר הפגיעה הייתה בעסקים קטנים ובינוניים. בהתאם, נתוני תשלומים באשראי, מעידים על ירידה של 26% בצריכה הפרטית, כאשר ישנה ירידה בהיקפים שונים בכל הענפים במשק למעט ענף המזון. כמו כן, על פי סקר הלמ"ס, ציינו כ-50% מהעסקים שהם ייסגרו אם המצב הקיים יימשך חודש נוסף.

לפי הערכות משרד האוצר ובנק ישראל שלושה שבועות נוספים של סגר יגדילו את הפגיעה בתוצר בכ-2.5% נוספים ויביאו את הגרעון בתקציב המדינה למעל 11% תוצר. לחזרה איטית מהסגר יש גם משמעויות קריטיות מבחינת האבטלה, ככל שהחזרה למקומות העבודה תתעכב, מספר העסקים שלא יוכלו להיפתח מחדש יגדל, עסקים נוספים יוציאו עובדים לחל"ת וצפויים מאות אלפי מובטלים נוספים. לאבטלה מתמשכת יש גם השלכות חברתיות חמורות, שכן הפגיעה בהכנסתם של מאות אלפי משקי בית בעלי הכנסות נמוכות ורזרות פיננסיות מוגבלות עלולה לפגוע בנכונות הציבור לציית למגבלות הבריאותיות הנדרשות להתמודדות עם המגפה, במיוחד לאור התפיסה שסיכוני המחלה אינם מתפלגים באופן אחיד על פני כל הרבדים באוכלוסייה.

מבחינה בריאותית, מנתונים ראשוניים שהוצגו בצוות זה עולה כי מקומות עבודה תורמים בצורה פחותה יחסית להידבקות הנצפות בישראל. טענה זו מתחזקת כאשר לוקחים בחשבון צעדי מניעה נוספים שבהם העסק ידרשו לאמץ כגון לבישת מסכות, צמצום ישיבות, הגברת ההיגיינה והחיטוי ועוד. נתונים אלו גם מעידים כי הציבור אימץ אמצעים של ריחוק חברתי (Social Distancing) שהמשך יישומם יצמצם את נזקי הבריאות עם פתיחת מקומות העבודה.

לסיכום, על מנת לאפשר מרחב נשימה למדינה להמשיך ולהתמודד עם המגיפה, יש לאפשר לחלקים נרחבים של המשק לשוב לפעול תחת קיום של הוראות הבטיחות של משרד הבריאות. לשם כך יש לחדש באופן מבוקר גם את פעולת התשתיות הבסיסיות הנדרשת ליציאה לעבודה: מענה למסגרות לילדים

קטנים להורים עובדים ותחבורה ציבורית תומכת תעסוקה. אלו צריכים להוות רכיב מוביל באסטרטגיית היציאה מהסגר. לעמדת הגורמים הכלכליים בצוות זה, נדרש להתחיל להחזיר את המשק לפעילות באופן הדרגתי בהתאם למתווה שיפורט מיד לאחר חג הפסח על מנת למנוע קריסה כלכלית ונזק בלתי הפיך.

ניתוח כלכלי-בריאותי של מקומות העבודה – מתווה יציאה

כדי לאזן בין האלמנטים הכלכליים האלמנטים הבריאותיים יש למצוא שילוב שמפחית את המגבלות על מקומות העבודה ומאפשר חזרה לשגרה, אך עושה זאת בהדרגה ובצמוד להנחיות בריאותיות, שיאפשרו למנוע התפשטות מחודשת של המגיפה. לשם כך הצוות מיפה את סוגי מקומות העבודה השונים בישראל על פי מאפיינים כלכליים-בריאותיים, בהתייחס ליכולת לשמור על היקף הדבקה נמוך ואיתור מהיר של הנדרשים להיכנס לבידוד. בנוסף, ניתח הצוות את החשיבות הכלכלית של החזרת מערכות החינוך והתחבורה הציבורית לפעילות, שכן המגבלות עליהן פוגעות באופן רוחבי ביכולת לחזור לעבודה.

לצורך הניתוח מופו ענפי המשק העסקי בישראל לפי סוגי מקומות העבודה (למשל: עבודה במפעל, עבודה במשרד, עבודה באוויר הפתוח ועוד) מתוך תפיסה לפיה ניתן לאפיין את יחס העלות-תועלת: החשש הבריאותי העולה מצורת עבודה זו מול התועלת הכלכלית בחזרתו של הענף לפעולה.

לצורך הניתוח הצוות השתמש בשני מדדים כלכליים מרכזיים לתרומת הקלת מגבלות הפעילות על הענף: מדד תרומה לתוצר ומדד תרומה לתעסוקה. במדד התרומה לתוצר נמדד הפריזון, התוצר הענפי וכן נלקחו בחשבון שיעורי הקישוריות הענפית (המעידה על מידת התרומה של הענף לתוצר של ענפים אחרים). במדד התרומה לתעסוקה שוקללו היקף המועסקים בענף ששכרם נמוך מהשכר החציוני במשק והנזילות של כל אחד מהענפים על מנת לשקף את יכולת שרירות הענף לאורך זמן ואת המשמעות הכלכלית של פגיעה במועסקים בו. מדד זה מתואם עם מספר המועסקים בענף מכיוון שלזה מתאם חיובי גבוה עם שיעור המשתכרים שכר נמוך.

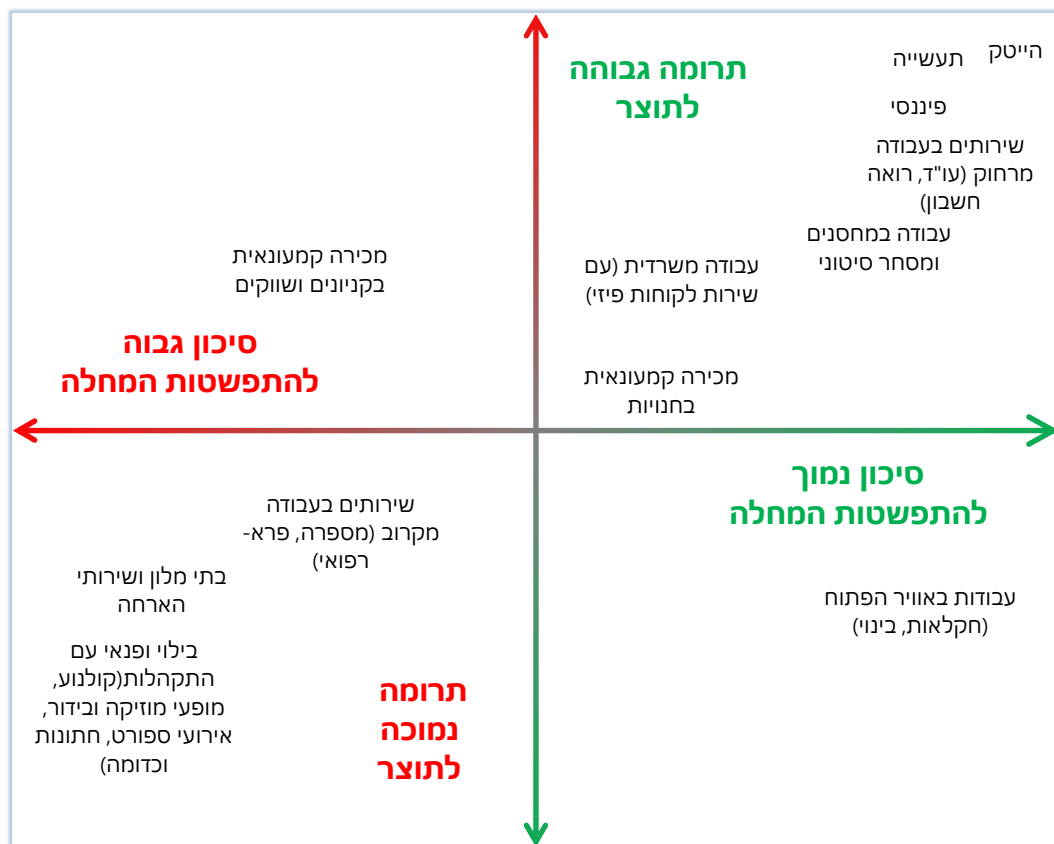
הצוות יצר מדד בריאותי המורכב מפרמטרים המשקפים את היכולת לשמור על הכללים הבריאותיים במקום העבודה (כמות מגעים, כמות מגעים עם אנשים אקראיים, מעניק לגיטימיות לתנועה). הפרמטרים הבריאותיים משקפים את הסיכון להידבקות במקום העבודה וכן את ההשפעה של מקום העבודה על התנועה של פרטים נוספים. מדד בריאותי גבוה משמעותו שהענף בטוח יחסית מבחינת סיכוני ההתפשטות, וכן נוח יחסית למעקב ובקרה במקרה של הדבקה.

תחת ההנחה כי הפעילות הכלכלית תמשיך להתנהל לצד מגבלות הנובעות מהיעדים הבריאותיים, נדרש לייצר אופטימיזציה לפעילות המשקית. כלומר, לשחרר את המשק באופן המביא למקסימום את התועלות הכלכלית בהינתן העלויות הנובעות מהמגבלות הבריאותיות. במקרה כזה נכון להסתכל על תרומת הפעילות של מועסק בענף לתוצר, ממנה נגזרות גם הכנסות המדינה ממיסים ויכולתה לממן הוצאות בריאות, תכניות סיוע ופעילויות אחרות של הממשלה. במילים אחרות, תחת ההנחה שניתן להחזיר לעבודה מספר מוגבל של עובדים, אילו עובדים צפויים לתרום הכי הרבה למשק. תרומה זו משוקפת במדד הכלכלי – תרומה לתוצר. לצד זאת מכיוון שמדובר על סגר כפוי המשפיע על כלל העובדים במשק

נדרש גם להתבונן על החוסן של העסקים והמועסקים לשרוד תקופות ארוכות ללא הכנסות עסקיות ועל מספר העובדים החוזרים לעבודה. תרומה זו משוקפת במדד הכלכלי – תרומה לתעסוקה. כלומר, האם קיים סיכון לעסק, או למועסק לצאת ממעגל העבודה בשל השבתה ממושכת (בדגש על האוכלוסיות החלשות בשוק העבודה). מעבר לכך, המשק עצמו והחברה בישראל אינם יכולים לשרוד לאורך זמן עם שיעורים גבוהים של מובטלים ועסקים קורסים, ולכן יש לשים דגש גם על האפשרות להחזיר מספר רב של מועסקים לעבודה.

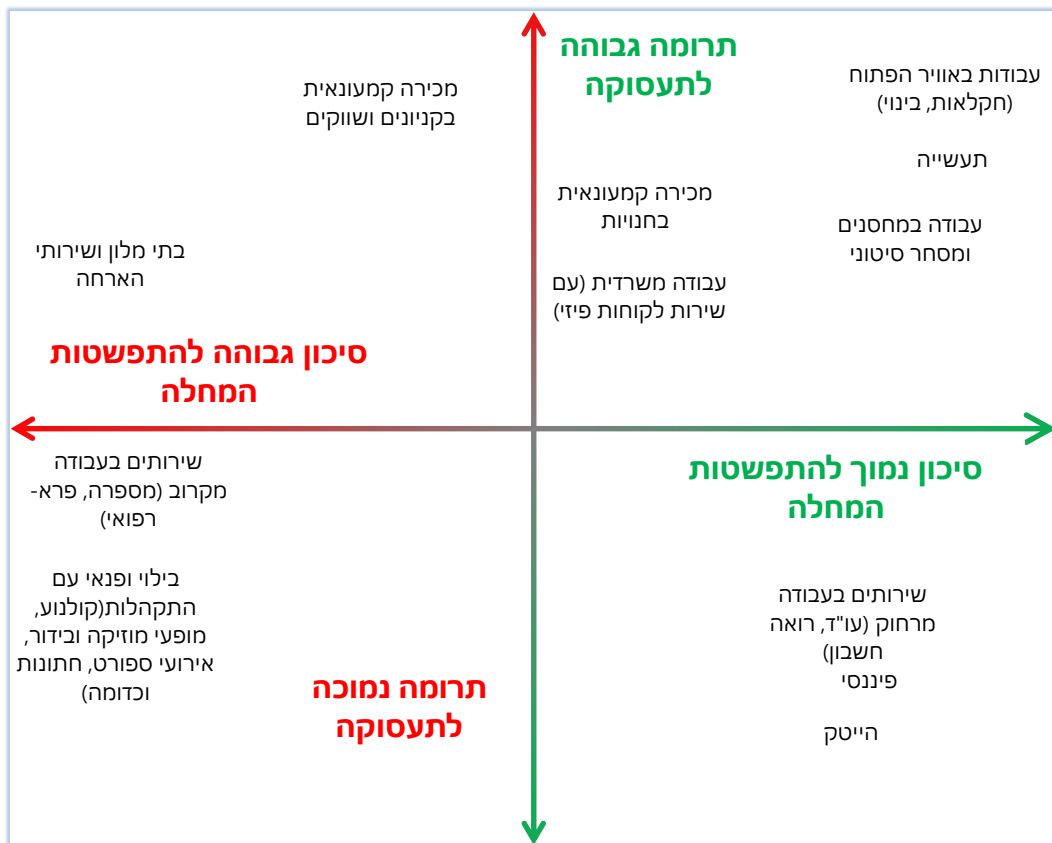
כאשר מסתכלים על הקשר בין התרומה של ענף לתוצר למדד הבריאותי (גרף א') ניתן לראות כי הענפים בעלי התרומה היחסית הרבה ביותר לתוצר הם גם בעלי מדד בריאותי גבוה. כלומר, במונחי כלכלה-בריאות יש תועלת כלכלית גבוהה ועלות בריאותית נמוכה שראוי לנצל. ענפים אלו כוללים את ההייטק, הפיננסים, שירותים עסקיים (דוגמת עורכי דין ורואי חשבון) ואת התעשייה. בפועל ענפים אלו לא נסגרו לחלוטין בתקופה המדוברת אך תפוקתם נפגעה משמעותית. זאת הן בשל מגבלת התעסוקה שהוטלה עליהם, הן בשל היעדר המסגרות החינוכיות, הן בשל מחסור בתשומות והן בגלל ירידת הביקוש מצד ענפים שפעילותם הושבתה לחלוטין. יותר מכך, ניתוח של הסגר בפועל בענפים אלו מראה כי גם שחרור חלקי של המגבלות על ענפים אלו יאפשר הגדלה משמעותית של התוצר. זאת מכיוון שענפים אלו הצליחו להרחיב את מידת העבודה מהבית ואת המשמרות במקום העבודה.

גרף א' – מדד כלכלי (תרומה לתוצר) - בריאותי

מניתוח בגישת התרומה לתעסוקה (גרף ב') עולה כי המתאם בין המדד הכלכלי למדד הבריאותי הוא חלש יותר. ניתן לראות כי בקבוצת הענפים שלהן תרומה גבוהה לתעסוקה ישנם ענפים שנפגעו מאוד מהמגיפה הנוכחית – תיירות ופנאי. ענפים אלו אינם צפויים להתאושש בתקופה הקרובה הן בשל הביקושים הנמוכים והן בשל פוטנציאל ההתפשטות הרב הקיים בהם. בקטגוריה זו שני הענפים שיניבו את התועלת הרבה ביותר למשק הם ענפי המסחר והקמעונאות בחנויות ובקניונים. על אף שהפעילות בענפים אלו מורכבת יותר בריאותית, יש חשיבות כלכלית גדולה לחזרתם של מועסקים אלו לשגרה, בין היתר עקב השפעתם הרבה על הצריכה, וכן על היקפי התעסוקה בישראל, שכן, שני הענפים הללו כוללים כ-350 אלף מועסקים, חלק ניכר מהם בשכר נמוך. מבחינה משקית וחברתית יש חשיבות מכרעת לא רק לתרומה לתוצר אלא גם לחזרתם למעגל העבודה של מסה גדולה של עובדים ובפרט עובדים הנמצאים בסיכון גבוה להיפלט ממעגל העבודה ולהיקלע לעוני.

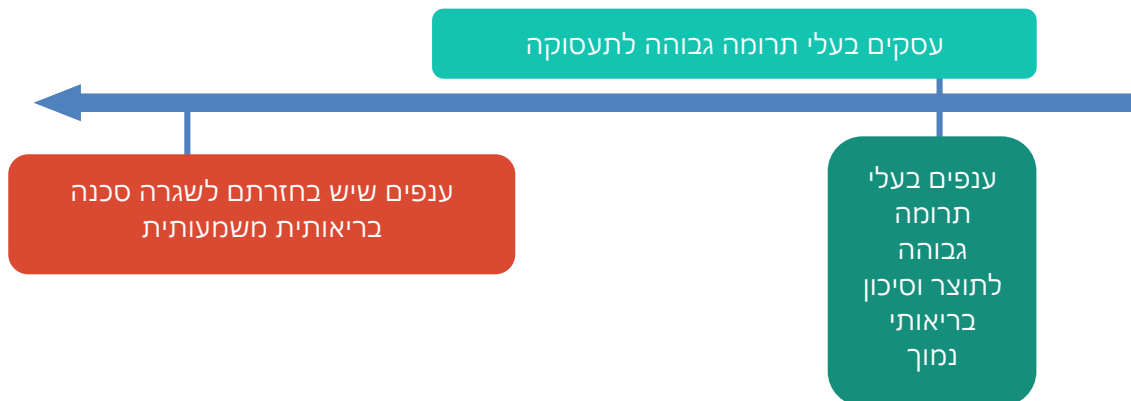
גרף ב' – מדד כלכלי (תרומה לתעסוקה) - בריאותי

לסיכום: בשלב הראשון יש לתת קדימות לענפים שלהם חשיבות גדולה לתוצר והסיכון הבריאותי מפעילותם הוא יחסית נמוך וכן לפתוח מחדש ענפים שיש חשש להמשך הישרדותם וליכולת המועסקים בהם להתמודד עם תקופות אבטלה ממושכות. זאת תוך קביעת כללים להקטנת הסיכון להדבקה. בקטגוריה זו שני הענפים שיניבו את התועלת הרבה ביותר למשק הם ענפי המסחר והקמעונאות בחנויות ובקניונים שנפח התוצר שלהם גדול מאוד בשל ריבוי המועסקים בהם. בראייה משקית נדרש להתבונן הן

על המשך התאוששות התוצר באמצעות החזרת הפעילות של עובדים בפריזון גבוה, והן על החזרת עובדים רבים למעגל העבודה, שתרומתם לתוצר ולעמידות החברתית גדולה גם כן.

תרשים א' – תכנית פעולה מדורגת

מלבד מקומות העבודה נבחנו החשיבות של התחבורה הציבורית ומערכת החינוך ליכולת החזרה לשגרת העבודה. מהניתוח עולה כי בממוצע כחמישית מהמועסקים מגיעים לעבודה באמצעות התחבורה הציבורית. גם אם נניח שכמחצית מהם ימצאו פתרון חלופי ויוכלו להגיע למקום העבודה עדיין צפויה פגיעה של כ-10% בתוצר היומי בימים בהם התחבורה הציבורית תהיה מושבתת. פגיעה זו צפויה להגדיל משמעותית את אי השוויון ולפגוע באוכלוסיות החלשות שכן אלו הן עיקר האוכלוסיות שמשמשות בתחבורה הציבורית. בנוסף, היעדר תחבורה ציבורית יפגע ככל הנראה גם בהגעת הלוקחות לבתי העסק שייפתחו.

למערכת החינוך חשיבות גדולה ליכולת של המועסקים לחזור למקומות העבודה; ליותר מ-384,000 משקי בית בישראל יש ילדים בגילים 0-9 שלא ניתן להשאיר ללא מסגרת ולצאת לעבודה. כתוצאה מכך אחד מההורים יאלץ להישאר בבית ולא יוכל להגיע למקום העבודה. יתר על כן, במשקי בית בהם הורים עברו לעבוד מהבית, יכולתם לעבוד בצורה יעילה תוך טיפול בילדים מוגבלת מאוד, ומעסיקים ועובדים מעידים על פגיעה משמעותית בפריזון העבודה. ההערכה היא שהפגיעה העקיפה בתוצר היומי (לא כולל תוצר מערכת החינוך עצמה) כתוצאה מסגירת מערכת החינוך תהיה כ-9.4%. יש לציין גם כי ישנה גם פגיעה משמעותית בתעסוקה בענף החינוך, בעיקר בגילאי 0-6 שבהם חלק גדול מהעובדים יצא לחל"ת ולא לחופשה.

במשפחות חד הוריות הפגיעה תהיה חמורה במיוחד וההורה להפוך למובטל בשל הצורך להישאר עם הילדים. כמו כן צפויה פגיעה בעיקר בנשים שעל פי ניסיון העבר הן אלו שיישארו יותר עם הילדים. על כן מלבד ההשפעות הכלכליות המשמעותיות ישנן השפעות חברתיות שעיקרן הן פגיעה ביכולת הפרנסה של המשפחות החד הוריות, ופגיעה בשיעורי התעסוקה של נשים והגדלת אי השוויון בין נשים לגברים. כמו כן, עולה החשש שהורים שלא יוכלו לוותר על הגעה לעבודה ישלחו את הילדים לסבא ולסבתא שהם אוכלוסייה בסיכון.

מסקנות והמלצות

1. בשל הפגיעה הנרחבת במשק כתוצאה מהסגר, והסיכון להרחבה לא פרופורציונית שלה ככל שהסגר יתמשך, יש להתחיל בתהליך שחרור הדרגתי של מקומות העבודה בהקדם האפשרי. יש לייצר מתווה המאפשר חזרה משמעותית של מועסקים לעבודתם, תוך צמצום הפוטנציאל להתפשטות מחודשת של המגיפה. המתווה צריך להתבסס הן על יעד של שיעור התוצר שהוחזר והן על יעד של מספר המועסקים. לעמדת הגורמים הכלכליים יש להתחיל בשחרור מייד לאחר חג הפסח על מנת למנוע קריסה כלכלית.
2. החזרה לעבודה במתכונת זו מהווה סיכון מבוקר - מנתונים ראשוניים שהוצגו בצוות זה עולה כי מרבית מקומות העבודה תורמים להידבקות הנצפות בישראל פחות מפעילויות אחרות. טענה זו מתחזקת כאשר לוקחים בחשבון צעדי מניעה נוספים שבתי העסק ידרשו לאמץ כגון לבישת מסכות, הגבלת מספר עובדים ולקוחות בחלל, צמצום ישיבות, הגברת ההיגיינה והחטיוי ועוד.
3. המתווה המדורג צריך למקסם תועלת כלכלית תוך מזעור פוטנציאל הסיכון הבריאותי לחזרה לקצב הדבקה גבוה. בראייה משקית נדרש להתבונן הן על המשך ההתאוששות של התוצר והן על החזרת עובדים רבים למעגל העבודה.
4. בשלב הראשון יש להחזיר לעבודה את הענפים הבאים:
 - א. הענפים בעלי פוטנציאל הסיכון הבריאותי הנמוך ביותר, התורמים בצורה הרבה ביותר לתוצר המשקי – הייטק, פיננסים, משרדים, יבוא ומסחר סיטונאי ותעשייה. יש לייצר הערכה מהו שחרור המגבלות המינימאלי שיאפשר את החזרת הענפים האלו לתפוקה גבוהה. כך לדוגמה עולה כי בענף ההיטק ניתן להתבסס חלקית על עבודה מהבית ועדיין להתקרב לתפוקה מלאה, אך הדבר כרוך בהנהגת הסדרים להשגחה על הילדים מחוץ לבית. יש לקחת בחשבון ששיעור ההשבתה בענפים אלה נמוך מלכתחילה ולכן תרומתם של צעדים לשחרור המגבלות שחלות עליהם תהיה מוגבלת. כמו כן, חשוב להדגיש שהיכולת של ענפים אלו לתרום לתוצר תלויה במידה רבה בפעילות של יתר הענפים במשק ובמערכת החינוך והתחבורה הציבורית.
 - ב. ענפים שיש בחזרתם תרומה רבה לצמצום היקף האבטלה במשק בשל מספר המועסקים הרב בהם, שבהם יש שיעור עובדים גבוה בשכר נמוך וקשיי נזילות חריפים. ענפים אלו חשופים לסיכון גבוה מהשבתה בפעילות לאורך זמן. בקטגוריה זו שני הענפים שיניבו את התועלת הרבה ביותר למשק הם ענפי המסחר והקמעונאות בחנויות ובקניונים. על אף שצמצום הסיכון להדבקה בעת הפעילות בענפים אלה מורכב יותר, יש חשיבות כלכלית גדולה לחזרתם של ענפים אלו לשגרה – הם כוללים כ-350 אלף מועסקים שתרומתם לסך התוצר ולפעילות בענפים אחרים רבה. כמו כן, לעסקים אלו יש חשיבות לגידול בצריכה המשקית שגם לה השפעה על הצמיחה.

ג. במקביל ליציאה לעבודה יש למתן באופן הדרגתי גם את המגבלות על הציבור כך שיתאפשר לו לצאת מהבית גם לצורך רכישת מוצרים. ללא הפחתת המגבלות על הציבור לא ניתן יהיה לפתוח את ענפי המסחר והקמעונאות.

ג. העבודה באוויר הפתוח כיום מתקיימת בצורה יחסית סדירה, היא בעלת תרומה גבוהה לתעסוקה ובעלת סיכון נמוך מבחינת ההתפשטות. מכיוון שענפים אלו תלויים, בין היתר, בעובדים זרים, יש לוודא את המשך היכולת להעסיק אותם.

5. חשוב לייצר ודאות למגזר העסקי ולפרסם בהקדם האפשרי את מדיניות החזרה לעבודה והצפי לחזרת סוגי מקומות העבודה השונים לפעילות, בכפוף לכך שיתברר כי הציבור נענה והעסקים נענים למגבלות הבריאותיות. סוגיה זו הינה קריטית לצורך ההיערכות וקבלת ההחלטות של הענפים השונים במגזר העסקי כבר בעת זו. בנוסף נדרש לגבש ולפרסם בהקדם הנחיות ברורות לגבי צורת העבודה החדשה במקומות אלו, וכן להיערך לרכישה מאסיבית של ציוד הנדרש לצרכים אלו (מסכות, מדי חום וכדומה).

6. הפעלת התחבורה הציבורית ומערכת החינוך בגילים הצעירים חשובות ליכולת של המשק לחזור לפעילות. יש לבחון כיצד ניתן להחזיר אותן לפעילות באופן מותאם ומדורג תוך צמצום הפוטנציאל להתפשטות מחודשת של המגיפה, ובפרט תוך שימת לב למענה שיינתן במהלך חודשי הקיץ כדי לייצב את שוק העבודה ולסייע למשק להתאושש.

7. המערכות צריכות להירתם ליצירת יציבות באפשרות לחזור לעבוד ולכן נדרש לשמור על ציוד מקומות העבודה לכללים לצמצום ההדבקה, כך שיישארו "נקיים". יש לייצר מערכות בקרה (בדיקות ושאלונים) ופיילוטים במקומות העבודה הפעילים כבר בשלב זה על מנת ללמוד בצורה מדויקת על מדיניות ההפעלה המיטבית, ולנטר מקרוב את היקף ההדבקות במקומות העבודה. רצוי מאוד שמתווה השחרור יאפשר גם הוא למידה על מקומות מורכבים יותר כבר בתחילת הדרך.

8. את חידוש העבודה בענפים המורכבים יותר בריאותית, ניתן גם לדרג על פי אזורי גיאוגרפיים, כך שמקומות התעסוקה ייפתחו מוקדם יותר באזורים בהם התחלואה נמוכה יותר. באופן כזה, ניתן גם יהיה לבחון שיטות שונות להפחתת סיכוני ההידבקות, ולאמץ לאחר מכן בשאר אזורי הארץ.

9. מסמך זה התמקד בפעילות המגזר העסקי בישראל. חשוב לבחון במקביל את חזרת המגזר הציבורי לפעילות רחבה, בדגש על תחומים שמשפיעים על תפקוד המגזר העסקי. בפרט בתחום הבינוי והתשתיות, יש חשיבות לחזרה מהירה לעבודה בהיקפים משמעותיים של וועדות התכנון המחוזיות והארציות וכן של יחידות הרישוי והוועדות המקומיות ברשויות המקומיות.

נספח א' – מתודולוגית הניתוח הכלכלי

לצורך הניתוח בשלב הראשון נעשתה המרה מהענפים הכלכליים לפי סדרי הלמ"ס לענפים לפי אופי מקום העבודה (לדוגמה עבודה במשרד עם לקוחות, באוויר פתוח וכדומה). בהתאם נעשה עיבוד לכל נתוני הלמ"ס כך שיתאמו להצגה הענפית. בשלב השני יוצרו שני מדדים כלכליים – מדד תרומה לתוצר ומדד תרומה לתעסוקה

בשלב השני נאספו הנתונים ונבנו המדדים בהתאם למפורט להלן:

1. **מדד תרומה לתוצר:** לצורך ניתוח תרומה לתוצר וכדי לחשב את המדד, נעשה שימוש בפרמטרים

הבאים -

א. תרומה לתוצר לפי כל ענף -

(1) פיריון - נותחה התרומה היחסית לענף לפי הפיריון יחסי, כאשר הפיריון הוא השכר הממוצע בענף. כך, אם השכר הממוצע בענף מסוים גבוה יותר מהשכר הממוצע במשק, הפיריון היחסי שלו יהיה גבוה מ-1 ולהפך. החישוב התבסס על נתוני הלמ"ס של שנת 2019.

(2) תרומה לתוצר - החישוב דומה לחישוב שפורט לעיל אך הוא לוקח בחשבון גם את מספר המועסקים בכל ענף על מנת לנרמל את התוצאה גם לגודל הענף וחיבתו מבחינת היקף המעוסקים בו.

ב. רמת הקישוריות בענף –

באמצעות סקר תפוקות תשומות של הלמ"ס חושב הקשר בין כל ענף לענפים האחרים על פי היקף הקנייה והיקף המכירה לענפים האחרים. המדד משקף את חשיבות כל אחד מהענפים לתוצר של שאר הענפים במשק. מכיוון שהקישוריות משפיעה רק באופן עקיף על התוצר הכנסנו אותה למדד עם מקבל מופחת של 15%.

2. **מדד תרומה לתעסוקה:** לצורך חישוב המדד, השתמשנו בפרמטרים הבאים ביחס שווה-

א. שיעור המועסקים בגילאי עבודה מ-25 עד 64 המשתכרים מתחת לחציון המשקי לפי כל ענף. השיעור משקף את היקף העובדים בענף שיהיה להם יותר קשה להתמודד עם תקופה של אבטלה ממושכת וחשוב להחזיר אותם לעבודה בהקדם.

ב. נזילות הענף - היחס של הנכסים בחברה חלקי התחייבויות החברה בממוצע לפי כל ענף. ככל שהיחס הזה הוא גבוה יותר, כך החברות בענף בממוצע פחות ממונפות ויותר נזילות. הפרמטר משקף את היכולת של החברות בענף להמשיך להחזיר חובות ללא הכנסות.

בשלב השלישי על מנת להפוך את הנתונים שהיו במונחים שונים לכדי מדד, חושב ציון תקן Z כדי לתרגם כל אחד מהפרמטרים לציון סטיית תקן בהתפלגות.

בשלב האחרון חושבו הציונים לכל ענף בכל אחד מהמדדים ונבנה אינדקס על מנת לחלק את הענפים ל- 4 קבוצות בכל אחד מהמדדים כאשר ציון גבוה יותר משקף תרומה גבוה יותר לתוצר או בהתאם. להלן האינדקס והתוצאות שהתקבלו:

אינדקס	
1>	
1 - 0	
0 - 1-	
1<-	

ממד תרומה לתעסוקה	ממד תרומה לתוצר	ענף
ציון	ציון	
- 0.65	3.21	תעשייה
-3.20	2.11	שירותים בעבודה מרחוק (עו"ד, רואה חשבון)
0.54	-1.58	שירותים בעבודה מקרוב (מספרה, פרא-רפואי)
0.98	0.42	עבודות באוויר הפתוח (חקלאות, בינוי)
2.25	- 0.70	מכירה קמעונאית בחנויות
2.23	- 0.62	מכירה קמעונאית בקניונים ושווקים
- 0.98	0.53	עבודה משרדית (עם שירות לקוחות פיזי)
0.35	- 1.64	בילוי ופנאי עם התקהלות(קולנוע, מופעי מוזיקה ובידור, אירועי ספורט, חתונות וכדומה)
2.51	- 1.41	בתי מלון ושירותי הארחה
- 0.76	0.97	עבודה במחסנים ומסחר סיטוני
- 3.56	4.29	הייטק
-1.60	2.00	פיננסי